

МАЈКЛ К. ПОЛТ, АМБАСАДОР САД У БЕОГРАДУ

БУДУЋНОСТ ЈЕ ЗА ЈЕДНИЧКА БРИГА

Србија је део међународне заједнице и угрожавају је транснационалне претње, као што су тероризам, организовани криминал, трговина људима и слично, за чије решавање је неопходна сарадња на глобалном плану. Због тога треба да се укључите у глобалну безбедносну заједницу како би сте се супротставили тим изазовима – каже амбасадор Мајкл Полт.

Осле десетак година непријатељства и неразумевања билатерална сарадња између Србије и САД у сталном је успону. Једна од најинтензивнијих је на војном плану, што потврђују бројне активности које су протеклих година реализоване у сарадњи са Европском командом оружаних снага САД у Штудгарту, све чешћи сусрети високих званичника министарства одбране и војске две земље и заједничка настојања да се развију односи поверења и партнерства у супротстављању савременим безбедносним изазовима, ризицима и претњама у региону и на глобалном плану.

О достигнућима на том путу, препрекама на које се наилази и могућностима за проширење сарадње, о реформи система одбране Србије и њеном укључивању у евроатлантске интеграционе процесе, пре свих Партнерству за мир, те о активностима на том плану за Одбрану говори Мајкл Полт, амбасадор САД у Београду.

Недавно су се 24 сенатора САД писмом обратила председнику Џорџу Бушу, тражећи, између осталог, да се подржи реформа система одбране и војске, али и демократски изабрана власт у Србији на њеном путу ка стабилној демократији. Последњих година такве поруке су врло ретко стизале из САД у Србију.

– Реч је о јасном сигналу који указује да чланови Конгреса размишљају о америчком интересу у овом делу света и о односу са Србијом, па настоје да допринесу јачању наших веза и охрабрују председника да их учини дубљим и значајнијим. То је и подсетник да на развијању веза треба непрекидно радити. Надам се да то писмо, које је добро и које у потпуности подржавам, неће бити погрешно "прочитано" у Србији у смислу, то су "добри" Американци, они су са нама, а "лоши" су они који желе нешто од нас. То није то. Реч је о могућностима и одговорностима, с којима се сви морамо суочити. Не треба да гледамо у суседово двориште, већ у своје. Занимљиво је истраживање мишљења грађана које каже да упркос томе што већина Срба и даље верује да САД није пријатељ њиховој земљи, већина би ипак желела да се земља што више приближи тој истој Америци. Мислим да је САД за то спремна.

Након Хладног рата, знатно се променила перцепција безбедносних изазова, ризика и претњи на глобалном плану. Они свакако нису остали исти ни на локалном нивоу. Шта данас, према Вашем мишљењу, прети Србији? И које су могућности за отклањање тих претњи?

– Србија је део међународне заједнице и угрожавају је транснационалне претње, као што су тероризам, организовани криминал, трговина људима за чије решавање је неопходна сарадња на глобалном плану. Због тога Србија треба да се поново укључи у глобалну безбедносну заједницу ради супротстављања тим изазовима. Ни велика сила, као што је САД, не може им се сама супротставити. Србија, као и САД, треба пријатеље и партнере, како би се суочила са тим изазовима..

Како видите улогу САД у безбедности Србије и читавог региона југоисточне Европе?

– Безбедносни изазови који су претили 19. и 20. веку, више не постоје. Желимо да се уверимо да грађани Србије разумеју да границе њихове земље нису угрожене и да им суседи не желе naudити. Чак и када говоримо о Косову, оно није проблем. Проблем су транснационалне претње безбедности. Како ми можемо да помогнемо? Ми жарко желимо да Србију дочекамо у породици евроатлантских народа. Желимо да уђе у Партнерство за мир и у НАТО, желимо да помогнемо да реформисане оружане снаге Србије постану способне да допринесу безбедности међународне заједнице. Као централна земља у овом делу Европе, Србија може дати свој допринос и ван својих граница и може помоћи да се заједно суочимо са претњама широм света.

Како Србија као партнер САД може допринети да се ти изазови реше на прави начин?

– Пре свега треба остати на путу реформи. Јасно је да Војска Србије треба да настави са реорганизацијом и реформом, како би постојала савремена оружана снага која одговара снази и величини наше земље. Мислим да је наше руководство посвећено томе. У то ме је уверио разговор који сам недавно имао са председником Тадићем који ме је, као врховни командант, поново уверио у своју потпуну преданост трансформацији и реорганизацији војске како би Србија имала оружану силу која може одговорити безбедносним изазовима 21. века.

Срео сам и генерала Поноша и веома сам импресиониран новим младим руководством ваше војске, које је спремно да је поведе у партнерство са другим професионалним војскама како би се заједно суочиле

са глобалним безбедносним претњама. Али, војска мора и сама изнутра, не само по иницијативи цивилног или војног руководства, да се прочисти од свих манипулација и погрешних поступака у прошлости који су део Милошевићевог наслеђа. Ослободите се тог отровног наслеђа како бисте постали део фронта против заједничких претњи са другим припадницима професионалних оружаных снага, укључујући и моје земље.

Очигледно помно пратите реформе система одбране и унутар њега, Војске Србије. Шта је, из Ваше перспективе, до сада постигнуто?

– Постигнут је делимични успех. Донети су неки важни стратешки документи, у сарадњи са пријатељима из моје и других земаља, дефинисане безбедносне претње и структура војних снага, укључујући бројно смањење војске што је веома битно. Ви разматрате шта је потребно од наоружања и опреме и каква треба да буде обука да би војска била способна да се суочи са савременим безбедносним изазовима. У великој мери, ваше снаге су још увек, као и наше, фокусиране на прошлост, на конвенционалне ратове какви више нису вероватни, уместо на асиметричне сукобе, с којима се данас суочавамо. Треба остати на путу реформе, много треба да се уради, Влада треба да обезбеди изворе за финансирање тих промена, и да добро опреми војску како би се тај посао могао обавити. Наравно, важно је и оно што сам председнику Тадићу поменуо у нашем последњем разговору, да се што пре успостави командна структура и јасан систем цивилне демократске контроле војске. Не сме бити недоумица око тога ко доноси одлуке и ко командује војском.

Каква је, по Вама, будућа улога одбрамбених структура Републике Србије у безбедности региона југоисточне Европе?

– Поменућу неколико примера. Свима нама су потребне добро обучене противтерористичке јединице, које треба да буду оспособљене да реагују у кратком року, да буду веома мобилне и са знатним нивоом ватрене моћи. Да би се брзо реаговало на терористичку претњу, нису потребни тенкови и авиони. Потребне су, такође, и добре, поуздане обавештајне снаге, вођене не политичким циљевима, већ обавештајним потребама војске која се бори против ових претњи. Друга је област цивилне заштите (пожарне и спасавања) – потребне су снаге које ће моћи да се суоче са природним катастрофама, као што су цунами, земљотрес и друге велике несреће. Снаге само једне земље, била она и САД, готово никад нису способне да се саме суоче са великим природним катастрофама. Зато треба да се све те националне организације повежу и помажу једне другима. Поред тога, сада се разговара о слању српског медицинског тима у кризна подручја под вођством УН. Знамо да имате веома способне лекаре и добро обучено особље које тамо може много допринети.

Недавно је САД препозиционирала на територију Бугарске и Румуније. Мислите ли да то допринноси стабилности у региону?

– Присуство снага САД на том простору и сарадња са војскама у региону, укључујући и Војску Србије, јесте фактор стабилности у југоисточној Европи али и на глобалном плану. У периоду Хладног рата били смо лоцирани у сталним базама у оним деловима света за које смо мислили да су најбоље позиционирани за евентуални катаклизички сукоб између Истока и Запада. Данас имамо покретне снаге, спремне за брзу дисперзију и размештај на сваку локацију. Територије Бугарске и Румуније су локације за пре-

.Истраживања показују да већина Срба још не виде САД као земљу наклоњену Србији, али и у Америци се Србија сматра земљом која је починила дела у супротности са нашим схватањима слободе и демократије. Заједничким снагама треба да променимо та мишљења. Сигуран сам да то можемо.

Желимо да видимо Србију у породици евроатлантских народа. Желимо да уђе у Партнерство за мир и у НАТО, желимо да помогнемо да реформисане оружане снаге Србије постану способне да допринесу безбедности међународне заједнице.

Импресиониран сам новим младим руководством Војске Србије, које је спремно да је поведе у партнерство са другим професионалним војскама како би се заједно суочиле са глобалним безбедносним претњама.

сретање безбедносних изазова о којима сам говорио. За то је, наравно, била неопходна сагласност влада и становништва тих земаља, а постигли смо и већи степен интероперабилности са њиховим оружаним снагама у остваривању заједничких задатака.

Често помињете укључивање Војске Србије у савремене безбедносне процесе. Како процењујете њене перспективе у садашњим условима?

– Ми смо спремни за сарадњу онолико брзо колико сте ви спремни да се укључите у безбедносне процесе. Неки важни војни споразуми су потписани или су пред потписивањем. Потписали смо *Споразум о сарадњи на заустављању ширења оружја за масовно уништење (WMD)*. Завршили смо договоре око закључења *Споразума о статусу снага*, који дозвољава присуство, искључиво уз сагласност ваших власти, ОС САД на територији Србије. То је важно ради заједничке обуке и због навикавања овдашњих људи на присуство америчких и то као пријатеља и партнера. Треба да се успоставе и одговарајући лични односи међу припадницима наших оружаных снага како би знали да у кризним ситуацијама могу да рачунају једни на друге. Тако ће се изграђивати међусобно поверење и уважавање као пријатеља и превазилазити недавна непријатељства. Догађаји из блиске прошлости прекинули су период од 125 година добрих и јаких веза између САД и Србије, али сада се стање битно поправља. Заиста. Мада не мисле сви тако. Истраживања показују да већина Срба још не виде САД као земљу пријатељски наклоњену Србији, што је потпуно погрешно. Али, и у Америци се Србија сматра земљом која је починила дела која су у супротности са нашим схватањима слободе и демократије. Мислим да заједничким снагама треба да променимо та мишљења. Сигуран сам да то можемо.

Ради стварања бољих односа и међусобног поверења, у скорој будућности Србија би требало да потпише неколико типских војних споразума са САД чије закључење представља испуњење циљева постављених у Стратегији одбране.

– Потписивање споразума о безбедносној сарадњи, о статусу снага, спречавању ширења оружја за масовно уништење, о набавкама и узајамним услугама, те Програма државног партнерства, представља основу на којој ће се развијати будућа војна сарадња две земље. Желимо да видимо српске официре у америчким војним академијама. Желимо да видимо и америчког официра у српској војној школи – један је управо дипломирао. Желимо да имамо онакве односе са Војском Србије као што их имамо са војскама широм света, а посебно у Европи.

Косово није кључно питање у нашем односу. Ми морамо да идемо напред и након што се питање Косова реши. А оно ће се решити на овај или онај начин.

Потписивање споразума о безбедносној сарадњи, о статусу снага, спречавању ширења оружја за масовно уништење, о набавкама и узајамним услугама, те Програма државног партнерства, представља основу на којој ће се развијати будућа војна сарадња две земље.

Чини се да реформе система одбране крче пут остатку друштва у приближавању евроатлантским интеграцијама, као једном од политичких циљева Србије. Које друге делове Србије препознајете на том путу?

– Наравно, политичко вођство. Србија има добре, демократске вође које народу желе праве ствари, премда ми се понекад чини да мисле да српски народ није спреман за следећи корак и за померање напред. Ја бих чак рекао да је српски народ спремији за те искорак у будућност но што његово руководство мисли. Људи у Србији са којима сам разговарао хоће да живе у нормалној земљи, да имају нормалну економију, нормално друштво... Посебна група су млади у Србији. Они су апатични када је реч о учествовању у политичким процесима. Морају, међутим, да се укључе у то, јер на крају свака земља на изборима добија вођство какво заслужује. Уколико немамо визију и не изразимо је у критичном тренутку, као што су избори, можемо само себе да кривимо ако земља не иде у правцу у коме желимо. Војници су такође грађани који имају права и обавезе и као грађани и као припадници оружаных снага.

Прошлог месеца су на Аеродром Батајница авионом F-16 слетели припадници Ваздухопловних снага САД, што је, због бомбардовања, био више него занимљив догађај. Да ли је реч о ad hoc сусрету или почетку трајније сарадње?

Снимко Радован ПОГОВИЋ

– Много нервозе било је поводом посете F-16 Аеродрому Бајтајница, јер је Србија била бомбардована. Ја уопште нисам имао тај проблем, пошто партнери разговарају о прошлости.

Понекад то буде тежак разговор, али је неопходан, ако не желимо да се задржимо на површном односу. По мом мишљењу, посета је била изузетно успешна. Разговор је неопходан да би се могао оставити по страни привремени прекид наших добрих односа и планирати будућност. Не треба никад заборавити 125 година међусобних позитивних односа.

Била је то природна последица наше обостране воље да ојачамо сарадњу. Разговарати је добро, али је деланање још боље. А сусрет српских и америчких пилота био је добар начин да се покаже тај однос. Није то био обични час летања, већ симболичан начин да покажемо једни другима да имамо заједничке планове, као и грађанима две земље, како изгледа када наши пилоти раме уз раме разговарају о професионалним обавезама.

Наговештене су и друге значајне активности у скоројјој будућности.

– Иако још немамо одређене датуме посета, у контексту споразума о државном партнерству, вође Националне гарде Охаја посетиће Србију, чиме ће се отворити пут за разноврсне програме војне сарадње. Очекујем реализацију посета и на вишем нивоу, како бисмо исказали нашу преданост изградњи добрих односа између две земље. Наравно, ту је и решавање питања Косова. Али, оно није кључно питање у нашем односу. Ми морамо да идемо напред и након што се питање Косова реши. А оно ће се решити на овај или онај начин. Значајно је шта ће се десити дан после. А дан после, Србија ће и даље бити овде, САД ће и даље бити овде, као и наши обострани интереси да напредујемо заједно. И то је оно што је важно. ■

С. ЂОКИЋ

Донација оружаних снага САД

ОПРЕМА ЗА ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

Амбасадор САД у Београду Мајкл Полт уручио је, 23. августа у Панчеву, министру одбране Србије Зорану Станковићу донацију Европске команде америчких оружаних снага у вредности од 1,2 милиона долара.

Том догађају присуствовала је и потпредседница Владе Србије Ивана Дулић-Марковић, у чијој надлежности је командовање Цивилном заштитом Србије.

Донација се састоји од 11 возила, шест агрегата, шест пумпи, две цистерне, покретне кухиње, два виљушкарка, више од 250.000 врећа за песак, 2.200 врећа за спавање, 520 пољских кревета, алата и друге опреме за цивилну заштиту и намењена је за санирање последица елементарних непогода и јачању капацитета за помоћ цивилном становништву у кризним ситуацијама.

Министар Станковић је подсетио да су у прошлој и овој години у Србији биле велике поплаве и да је том приликом учен недостатак опреме за цивилну заштиту.

– Због тога се захваљујем Сједињеним Америчким Државама на донацији и очекујем да ће у наредном периоду, посебно након потписивања *Споразума о статусу снага*, бити још више билатералних активности између две земље – нагласио је он.

Потпредседница Владе Србије Ивана Дулић-Марковић истакла је значај цивилне заштите у друштву и потребу да се донесе закон који ће уредити ту област.

– Био сам импресиониран начином на који сте се прошле године супротставили поплавама и велико ми је задовољство што у име своје земље могу предати ову опрему народу Србије. Она је још један доказ шта се може постићи кад родимо заједно – рекао је амбасадор Полт, који је скренуо пажњу на то да су у кризним ситуацијама потребни пријатељи.

Донација Европске команде оружаних снага САД веома је значајна јер долази у време реорганизације Управе за одбрану Републике Србије која прераста у Управу за ванредне ситуације која треба да формира четири базе цивилне заштите – у Београду, Нишу, Новом Саду и Крагујевцу. То ће бити логистичке базе за операције заштите и спасавања људи и материјалних добара, сервисирање, ремонт, регенерацију и одржавање опреме цивилне заштите, а у њима ће се обучавати и кадрови Управе за ванредне ситуације и војници на цивилном служењу војног рока. ■

С. ЂОКИЋ

Снимко З. ПЕРГЕ